



2023 TYT

11. Felsefeyle tanışmanız büyük olasılıkla “İyi nedir?”, “Hayatın bir anlamı var mıdır?”, “Doğru nedir?” gibi sorulara cevap ararken olmuştur. Çok geçmeden fark edersiniz ki felsefe faaliyeti hiç bitmeyen bir alışverıştır; okuyucuların, meseleleri zihinlerinde tekrar tekrar ele almalarına olanak sağlayan ebedî bir sohbetir. Bu sohbet neticesinde söz konusu meseleyi daha iyi biliyor hâle gelip bazı sorulara cevap bulduğunuzu düşünebilirsiniz. Ama bilmeliyiz ki en temel sorulara ilişkin doğruları ve hakikatleri bulma görevi asla tamamlanan bir süreç değildir.

Bu parçada felsefenin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Basit kanaatler ve ön yargılara yer vermemesi
- B) Mutlak ve kesin sonuçlar içermemesi
- C) Var olanı bir bütün olarak ele alması
- D) Sistemli ve tutarlı olması
- E) Geçerli akıl yürütmelere dayanması

12. Felsefe öğretmeni derste insanın gerçekte bir özünün olup olmadığı ve dolayısıyla yapay zekânın insanın bilinçli zihinselliğine eş değer bir varoluşa sahip olup olmadığı gibi konular üzerine sorular sorar. Ardından öğrencilere örnek olarak Bıçak Sırtı adlı bir filmi anlatır: “Filmde ‘replika’ adı verilen robotlar görünüm ve davranışlarıyla insanlardan ayırt edilememektedir. Bu replikalar, bilgileri olmadan belli anılar yüklediği için, kendilerini bir çocukluk yaşamış ve büyümüş insanlar sanmaktadır. Bu replikalardan biri olan Rachael’in, bir test sonucu insan olmadığını öğrenme anında nasıl etkilendiği ve duygusal bir tepki verdiği çarpıcı bir sahneyle verilir.”

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin öğretmenin sorduğu sorular arasında yer alması beklenmez?

- A) İnsanı insan yapan nedir?
- B) Algıladığımız evren aslında gerçek midir?
- C) Anılar insanı diğer varlıklardan ayıran belirleyici unsur mudur?
- D) Duygulara sahip olmanın koşulu organik olmak mıdır?
- E) Bilinç insana eş değer bir yapay zekâ için zorunlu mudur?

13. Ali: “Anne, şu ağrıların için doktora gitmeliyiz.” Anne: “Gerek yok oğlum. İyileşmek alın yazımsa doktora gitsek de gitmesek de iyileşeceğim ama kaderimde iyileşmek yoksa doktorun bana bir faydası olmaz.”

Davranışlarımızda yazgının yanında özgür irademizin de etkili olduğunu düşünen Ali'nin, annesini ikna etmek için aşağıdakilerden hangisini söylemesi beklenir?

- A) Hastalanman ve iyileşmen birbirinden farklı durumlar.
- B) Biz elimizden geleni yapalım, sonrasını kadere bırakalım.
- C) Kaderinde iyileşmek olup olmadığını bilemezsin.
- D) Her şey kader zaten, şimdi doktora gitmemiz de.
- E) Doktora gitmekle kaderini sen belirlemiş olacaksın.

14. Gazali, metafizik olgular kadar gözlemlenen dünyadaki olayların ve olguların anlaşılmasında da aklın yetersiz kaldığını ve vahye gereksinim duyulduğunu söyleyerek mucizeleri kanıtlamaya, inanç ilkelerini bu görüş üzerine temellendirmeye çalışır. İbn Rüşd ise onun tersine Tanrı'nın her şeyi belirli ve değişmeyen yasalara göre yarattığını ve şeylerin akılla tam olarak anlaşılamayacağı kabul edildiğinde ortada bilimin de kalmayacağını savunur. Çünkü İbn Rüşd'e göre bilim, doğadaki kuralların keşfedilmesi ve bu kesin kurallara dayanılması yoluyla var olur. Dolayısıyla Gazali'nin yaptığı gibi mucize mantığı her alanda savunulduğunda değişmeyen doğal kurallar olmayacak ve sonucunda bilime yer açılmayacak, hikmet ve bilginin değeri anlaşılacaktır.

Bu parçada İbn Rüşd'ün Gazali'yi eleştirdiği konu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özgür iradenin varlığı
- B) Evrenin sonsuzluğu
- C) Bilginin kaynağı
- D) Aklın yetkinliği
- E) Felsefenin tutarlılığı

15. Mavinin tüm tonlarını çok iyi bilip yalnızca bir tonunu hayatı boyunca hiç görmemiş bir kişi düşünelim. Bu kişinin önüne o görmediği ton hariç, mavinin gözün algılayabileceği tüm tonlarını en koyusundan en açığına kadar koyduğumuzda bu kişi o tonun olmadığı yerde bir boşluk hissedecek ve orada yan yana duran o renk tonları arasında, diğerlerindeki farklılıklardan daha büyük bir farklılık olduğunu algılayacaktır. Muhtemelen mavinin bu tonu, ona hiçbir zaman duyuları yoluyla iletilmese de o, bu tonun tasarımını kendi kendine oluşturabilecektir.

Bu parça aşağıdaki görüşlerden hangisine yönelik bir eleştiri olabilir?

- A) Bilgi deneyimlerle değil, aklın doğuştan gelen ilkeleriyle edinilir.
- B) İnsan, aklında bulunan formlara göre dış dünyayı algılayıp bilgi edinir.
- C) İnsanın tüm bilgisi dış dünyadan doğrudan edinilen izlenimlerle oluşur.
- D) Bilgilerin tamamı önceden zihinde bulunan fikirlerin anımsanmasıdır.
- E) Bilgi akıldaki kavramların zihin tarafından işlenmesiyle oluşur.

11. B 12. B 13. B 14. D 15. C

2023 AYT

23. Nietzsche, "Filozoflar, kendilerine verilen kavramları, yalnızca onları temizleyip cilalamak üzere kabullenmekle yetinmemeli, onları üretmek, yaratmak, ortaya koymakla işe başlamalı ve insanları bu kavramlara başvurmaya ikna etmelidir." sözleriyle kendisinden önceki felsefe yapma biçimlerini de ciddi anlamda sorgular. Ona göre kavramlar koşulsuz güvenilecek mucizevi varlıklar değildir. Bir filozofun yapması gereken şey, kavramlar konusunda güvenin yerine güvensizliği koymaktır. **Nietzsche'nin bu düşünceleri dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisi bir filozoftan beklenebilecek bir yaklaşımdır?**

- A) Hakikatin yapısını keşfetmeye çalışmalıdır.
- B) Kullandığı bütün kavramları kendisi yaratmalıdır.
- C) Topluma uygun felsefe yapmalıdır.
- D) Yerleşmiş kavramları sorgulamalıdır.
- E) Belirsiz kavramları netleştirmelidir.

24. Bu dünyadaki en iyi şeyin mutluluk olduğu konusunda insanlar uzlaşmış gibi görünmekteyken mutluluğun ne olduğu veya nasıl elde edileceği konusunda tam bir fikir birliğinden söz etmek mümkün değildir. Aristoteles'e göre de mutluluk, insan için en iyi şeydir. Herhangi bir şeyin iyi olabilmesi için de özünün gerektirdiği işi doğru yapması gerekir. Peki "İnsanın işi nedir?". Marangozun, ayakkabıcının belli işleri ve yaptıkları vardır da, insanın bir işi yok mudur? Bu iş yaşamak olsa bitkiler de yaşıyor, besleniyor, büyüyor ve çoğalıyor. Duyumsama ise hayvanlarda da olan bir özellik. O hâlde insana bir tek düşünerek eylemde bulunmasını sağlayan akıl kalıyor.

Aristoteles'in bu düşüncelerine göre insan nasıl mutlu olur?

- A) Arzularını gerçekleştirdiğinde
- B) Diğer insanlara faydalı olduğunda
- C) Duyumsaması zenginleştiğinde
- D) Ayırt edici niteliğini gerçekleştirdiğinde
- E) Doğayla uyumlu yaşadığında

25. Nurettin Topçu, Batı felsefesinin yöntem ve kavramlarını kullanmasına rağmen meselelere kendi ahlaki ve kültürel problemlerimiz açısından yaklaşmıştır. "İsyan ahlaki" olarak adlandırdığı felsefesinde onun amacı; kendi buhranlarımız karşısında geçmişe övgüler düzmek ya da ağıt yakmaktan daha çok, görev bilinciyle evrensel standartlarda, bugün yaşayan insanımız için yepyeni bir dünya kurma idealini harekete geçirmektir.

Bu bağlamda Topçu'ya göre insandan başlayarak tabiatla ve hatta kâinatla dost olup yeni bir dünya görüşü ve toplum düzeni kurmak temel hedef olmalıdır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi "isyan ahlakı"nın bir özelliği olarak gösterilemez?

- A) Evrensel olması
- B) Toplumun beklentilerini karşılaması

- C) Yerel problemlerden hareket etmesi
- D) Sorumluluk temelinde hareket etmesi
- E) Yenilikçi olması

26. Psikoloji araştırmalarında kullanılan deneysel yöntemle ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Sebep-sonuç ilişkisini ortaya koymayı hedefler.
- B) Değişkenler arasındaki ilişkinin düzeyini ve yönünü belirlemeyi amaçlar.
- C) Araştırmacı tarafından kontrol altına alınmış değişkenlerle uygulanır.
- D) Bilimin açıklama amacına hizmet eder.
- E) Deneyde etkisi araştırılan değişken, bağımsız değişkendir.

27.

Alışma ve duyarlılaşma kavramlarıyla ilgili;

- I. Alışma ve duyarlılaşmadaki ortak unsur uyarıcıların tekrarıdır.
- II. Alışmada uyarıcıya verilen tepki artarken duyarlılaşmada azalır.
- III. Duyarlılaşma hâlinde kişi, ilgili uyarıcıya karşı daha hassas hâle gelir.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

28. Uzun süredir aktif olarak araç kullanan bir şoför biraz ileride trafik lambasını fark eder ve kırmızı ışığın yandığını görerek yavaşlar. Trafik lambasının ışığı kırmızıdan sarıya döner ancak sonrasında yeşil ışık yanmaz. şoför trafik lambasının bozuk olduğunu anlar ve geçiş hakkının kendisinde olduğunu bilerek yoluna devam eder.

Trafik lambasının bozuk olmasına rağmen şoförün sıradaki ışığın yeşil olacağını bilmesi, aşağıdaki algı prensiplerinden hangisine örnektir?

- A) şekil-zemin ilişkisi
- B) Tamamlama
- C) Yakınlık
- D) Benzerlik
- E) Süreklilik

29. Bizi yüksek statü arayışına yönelten karşı konulmaz isteklerin neler olduğu konusunda yaygın birtakım yargılar vardır. İlk akla gelenler para, ün ve itibar edinme hırsıdır. Alain de Botton, Statü Endişesi adlı kitabında bu arayışın asıl sebebinin sevilme ihtiyacı olduğunu söyler. Seviliyorsak eğer varlığımızın farkına varılır, görüşlerimiz dinlenir, başarısızlıklarımıza hoşgörüyle bakılır, ihtiyaçlarımız karşılanır. Böylece ilgi odağı olan bizler kabul görmenin hazzını yaşar, yaşamın keyfine varırız. Statümüzden dolayı sevgi gösterenlerin beklentileri farklı olabilir ama yine de sevilen kişi başkalarının iyi niyetli ve sevgi dolu bakışları altında korunuyor olmanın huzurunu duyar.

Bu parçaya göre statü arayışında aşağıdakilerden hangisi amaçlanmaktadır?

- A) Bulunulan statünün prestijini artırmak
- B) Doğuştan gelen statüleri değiştirmek
- C) Kendi belirleyebileceği toplumsal rolleri oynamak
- D) Toplumsal hiyerarşide onaylanacağı bir yer edinmek
- E) Sahip olunan statüler arasından anahtar statü belirlemek

30. Köyden kente göç, genellikle bir umut hikâyesidir. Bu nedenle göç edenler için kent; “modernlik”, “özgürlük”, “tüketim”, “zenginlik” ve “çeşitlilik” gibi pozitif anlamlar yüklenmiş kavramlarla anılmıştır. Fakat sonraki süreçte göç eden herkes için aynı algı devam etmemiştir. Bazıları için kent; “yalnızlık”, “samimiyetsizlik”, “karmaşa”, “düzensizlik”, “yoksulluk” ve “suç” gibi olumsuz kavramlarla ilişkilendirilmeye başlamıştır.

Bu parçadaki durumun yaşanmasında kentlerin aşağıdaki özelliklerinden hangisinin etkisinden söz edilemez?

- A) Bireysellik
- B) Ekonomik unsurlar
- C) İkincil ilişkiler
- D) Heterojen kültür
- E) Uzmanlaşma

31. Her toplum, onu diğer toplumlardan ayıran belli ortak imge ve temsillere sahiptir. Bu imgeler toplumun üyelerine değerli idealler olarak aktarılır ve bunlarla duygusal bağlar kurmaları sağlanır. Toplumsal aidiyet duygusunun gelişimi ve ortak bir kimliğin oluşumu bu bağlar üzerinden gerçekleşir. Böylece ortak imgeler toplumun üyelerini kaynaştıran ve birlikteliği sağlayan bir çimento vazifesi görür.

Bu parçaya göre ortak imgelerin toplumsal işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumsal dayanışma
- B) Toplumsal tabakalaşma
- C) Toplumsal bütünleşme
- D) Toplumsal iş bölümü
- E) Toplumsal kontrol

32. Yazarlar; eserlerinde karakterlerini, onların duygu durumlarını ya da yaşanan olayları betimlerken etkileyici olmak için birlikte kullanılması uygun olmayan zıt anlamlı sözcükleri bir arada kullanarak oksimoron oluşturur. Oysa dikkatli bir okuyucu mantıksal ilkelere ve tanımlama kurallarına aykırı olan bu ifadeleri hemen fark edebilir. Örneğin “İlerlemiş yaşına rağmen sapsağlam olan yetmişlik bir delikanlı, sonsuzluğun sınırında hiç kimsenin duymadığı ama derinden hissettiği sessiz çığlıklarıyla etrafına seslenir, ne var ki kimse bu adamı ne tanır ne görür ne de işitir.” ifadesi birden fazla oksimoron içermektedir.

Bu durumda oksimoron, mantıkta

- I. özdeşlik,
- II. çelişmezlik,
- III. üçüncü hâlin imkânsızlığı,
- IV. yeter-sebep

akıl ilkelerinden hangilerine aykırıdır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) III ve IV

33. Platon insan için “İki ayaklı ve tüysüz bir canlıdır.” Diye bir tanım getirip bununla büyük bir övgü toplayınca Diogenes bir horoz bulup tüylerini yoldu ve okula getirip “İşte Platon’un insanı!” diye gösterdi.

Bu kısa hikâyede Diogenes’in Platon’un insan tanımına yönelik eleştirisi aşağıdakilerden hangisiyle ifade edilebilir?

- A) Tanımda kısır döngü bulunmamalıdır.
- B) İlgili tüm fertler tanımın içinde, dâhil olmayanlar da dışarıda bırakılmalıdır.
- C) Üstün cinslerin tanımı yapılamaz.
- D) Tanımda anlatılmak istenen ne çok uzun ne de çok kısa olmalıdır.
- E) Bir şey kendisinden daha açık olmayan başka bir şey ile tanımlanmamalıdır.

34. Doktorluğun insanlara özgü bir meslek olduğunu “Tüm doktorlar insandır.” şeklinde ifade edebiliriz. Sadece bu bilgiden “Bazı insanlar doktordur.” önermesine kolaylıkla akıl yürüterek ulaşabiliriz. Benzer şekilde “Hiçbir doktor bitki olmadığına göre hiçbir bitki de doktor olamaz.” diyebiliriz.

Bu parçadaki akıl yürütme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tümdengelim
- B) Tümevarım
- C) Döndürme
- D) Kıyas
- E) Analoji

23. D 24. D 25. B 26. B 27. D 28. B 29. D 30. E 31. C 32. B 33. B 34. C